

Selvitys Kokoomuksen valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen: Nettipohjaisen osallistamisjärjestelmän käyttöönotto IMR/93/00.02.16/2022

Tiivistelmä aloitteesta 15.2.2022.

”Imatran kaupungin strategisia tavoitteita ovat kaupunkilaisten osallistaminen, ennakkuuloton kehittäminen ja teknologinen etukeno. Kaupunkilaisten osallistamiseen on kehitetty uutta teknologiaa, kuten tekoälyä hyödyntäviä menetelmiä, joilla pystytään keräämään ja analysoimaan suurilta ihmisryhmiltä kerättyä tietoa reaaliaikaisesti.

Esitämme, että Imatran kaupunki käynnistää hankkeen, jossa selvitetään ja otetaan käyttöön kaupungin tarpeisiin parhaiten soveltuva nettipohjainen osallistamisjärjestelmä päätöksenteon tueksi.”

Käytössä olevia sovelluksia

Imatran kaupunki käyttää osallistamiseen useita erilaisia teknologisia sovelluksia, joista aktiivisimmassa käytössä ovat **sosiaalisen median kanavat**. Niillä keskustellaan ja osallistetaan kuntalaisia jatkuvasti.

Hyvin aktiivisessa käytössä on kyselytyökalu **Webropol**, jolla voi kartoittaa edullisesti ja nopeasti monilla eri tavoilla ihmisten käsityksiä mistä tahansa aiheesta. Myös muita vastaavia kyselysovelluksia käytetään.

Maptionnaire- karttaohjelmalla on toisinaan kysytty paikkoihin liittyviä kokemuksia, toiveita ja tarpeita.

Korona-aikana kaupungin johto ja kaavoittajat ovat olleet **Teams-sovelluksella** suorassa yhteydessä kuntalaisiin.

eRaha

Imatran kaupunki kehitteli vuoteen 2021 saakka omaa eImatra-kokonaisuutta. Yksi osa eImatran ideaa oli **eRaha-sovellus**, jolla oli tarkoitus julkaista pieniä työsuorituksia, joita kaupunkilaiset olisivat saattaneet tehdä kaupungin hyväksi ja saaneet suorituksista vastineeksi esimerkiksi uimahallilippuja tai bussimatkoja. Toinen idea oli tehdä välittää kaupunkilaisten toisilleen tekemiä työsuorituksia, joista työn teettäjät olisivat voineet palkita tekijöitä sovelluksen sisällä tehdyillä eRahoilla.

eRahaidean vahvuus oli sen kannustavuus, myönteiset sosiaaliset vaikutukset ja mahdollisuus saada ihmisiä liikkeelle.

Sovelluksen kehittäminen päätettiin kuitenkin keskeyttää. Syitä oli useampia:

- Teknologian kehittäminen. Kaupungin resurssit teknologian kehittämiseen ja ylläpitämiseen ovat rajallisia. Kehittäminen vaatii sekä rahaa että asiantuntevia ihmisiä, jotka ohjaavat kehittämistä. Kaupungin kannattaa olla ennemmin teknologian käyttäjän kuin tuottajan roolissa.
- Työsuoritusten avaaminen ja tehtyjen työsuoritusten todentaminen veisi runsaasti työntekijöiden aikaa.
- Sovellukseen avattujen työsuoritusten tulisi olla sellaisia, että ne eivät häiritse palvelumarkkinoita. (Esimerkiksi kiinteistöhuolto tai kotipalvelu.)

Polis ja Innoduel

Kokoomuksen valtuustoaloitteessa viitataan **Polis**-sovellukseen, jota Sitran suunnittelee lanseeraavansa Suomessa.

Polis muistuttaa paljon Imatran kaupungilla vuoteen 2020 käytössä ollutta **Innoduel**-osallistamissovellusta. Molempien tarkoitus on selvittää verkossa ihmisten mielipiteitä erilaisista aiheista. Keskustelun moderaattori kirjoittaa väittämiä käsiteltävästä aiheesta. Innoduelissa sovellus asettaa käyttäjälle väittämiä toisiaan vastaan ja käyttäjän tulee vastata, kumpaa väittämää pitää parempana.

Myös Poliksessa moderaattori syöttää niin sanotut siemenväittämät. Käyttäjälle väittämät näkyvät yksi kerrallaan. Käyttäjän tehtävänä on kertoa olevansa joko samaa mieltä tai eri mieltä. Molemmissa sovelluksissa käyttäjät voivat syöttää omia ajatuksiaan, jotka tulevat muiden käyttäjien arvioitaviksi.

Kokeile Poliksella tehtyä [osallisuussovelluksen käyttöön liittyvä kyselyä](#). Tässä [kyselyn tulosraportti](#).

Vertailun vuoksi voit kokeilla myös [Innoduelilla tehtyä osallisuuskyselyä](#), johon syötin samat kysymykset kuin Polikseen. Innoduel antaa tuloksena [listauksen väittämien suosituimmuudesta](#).

Voit vastata molempiin kyselyihin ja tarkastella niiden tuottamia reaaliaikaisia raportteja.

Imatralla Innoduelista luovuttiin vuonna 2020, koska sitä käytettiin melko vähän suhteessa sen lisenssimaksuun. Polis on maksuton sovellus.

Sovellusten käyttö osallistavan budjetoinnin tukena

Osallistava budjetointi on yksi käytetyimmistä ja tärkeimmistä tavoista toteuttaa kuntalaisten osallistamista Suomessa.

Imatralla osallistavana budjetointina voidaan pitää vuosittaisen **kehittämisrahan käyttöä**. Siinä asukasyhdistykset itse suunnittelevat haluamansa elinympäristöä parantavat hankkeet, hakevat kaupungilta rahoituksen ja toteuttavat hankkeet.

Toinen osallistavan budjetoinnin tapa on ollut kahtena viime vuonna **nuorille suunnatun lisämäärärahan käyttö**. Kuluneena vuonna raha jaettiin siten, että kysyttiin Webropol-kyselyllä ideoita, mihin nuorten toimintaa 10 000 euron summa tulisi kuluvana vuonna käyttää. Saaduista ideoista [nuorisovaltuusto valitsi rahan käyttötarkoituksen](#).

Imatralla on kuluvana vuonna suunniteltu vähintään kolmen muun kaupunkikehityksen alaisen kohteen toteuttamista osallistavan budjetoinnin keinoin. Niissä tullaan käyttämään joitain teknisiä

sovelluksia tarpeen mukaan. Lähtökohtaisesti uuden teknisen sovelluksen käyttäminen ei ole itseisarvo, vaan käytetään niitä työkaluja, joilla saavutetaan paras tulos.

Lahdessa, jossa aluekohtainen osallistava budjetointi on saavuttanut suuren suosion, on toimittu periaatteella, että käytetään vain olemassa olevia ja toimivaksi todettuja tapoja. Siellä on Imatran tapaan käytetty Webropolia ja Maptionnairea.

Ideoita teknologian soveltamiseen osallistamisessa

Valtuustoaloitteessa viitattiin mahdollisuuteen saada suurilta ihmisryhmiltä tietoa reaaliaikaisesti. Tähän tarpeeseen vastaa esimerkiksi **automaattisten puhelujen soittaminen kaupunkilaisille**.

[Oulun kaupunki soitti asukkaalleen](#) viime vuonna kuullakseen kokemuksia kaupungin digitaalisista asiakaspalveluista.

Puhelinkysely soitettiin 10 000 täysi-ikäiselle oululaiselle. Puhelu tavoitti heistä noin 7600 henkilöä, joista noin 1200 asukasta halusi vastata kyselyyn. Robottipuhelujen etuna on se, että ne tavoittavat nopeasti suuren joukon ihmisiä, myös sellaisia, joille ei muuten tule mieleen vastata kaupungin kyselyyn.

Kiinnostava uusia kaupunkeja houkutelut sovellus on joukkorahoitussivusto **mesenaatti.me**. Sivustolla voi kerätä joukkorahoitusta mille tahansa hankkeelle. Muutamat suomalaiset kaupungit ovat hyödyntäneet sivustoa siten, että ne lupaavat määrittelemänsä kriteerit täyttävälle hankkeelle osarahoituksen, jos tietty hankkeen kustannusarvion osuus tai summa, esimerkiksi 50% tai 1500€ saadaan kerättyä.

Helppo ja nopea tie suoraan vuorovaikutukseen kaupunkilaisten kanssa on **Instagram-live** -lähetys, jossa kuka tahansa voi liittyä suoraan lähetykseen, kommentoida ja jättää kysymyksiä. Insta-liveen voi myös lähetyksen aloittajan hyväksynnällä tulla mukaan. Esimerkiksi kaupunginjohtajan Insta-liveen voi tulla vaikkapa joku kaupungin organisaation vastuhenkilö tai yhteistyökumppani.

Yhteenveto

Digitaaliset sovellukset on erinomainen ja jo käytössä oleva apuväline osallisuuden toteuttamiseksi. Kaupunki käyttää niitä joka tapauksessa tarpeen mukaan. Tarve sovelluksille tulee kuitenkin määritellä niistä tavoitteista käsin, joita osallisuudelle asetetaan. Siksi on tärkeää valmistella hyvä osallisuusohjelma, jossa määritellään osallistamisen tavoitteet ja käytetään niiden toteuttamiseksi tarvittavia keinoja, joihin tekniset sovellukset kuuluvat. Osallistu ja vaikuta -ohjelmaa työstetään parhaillaan.

Kunta on tehtäviensä puolesta ensisijaisesti sovelluksen käyttäjä. Kokemus on osoittanut, että kaupungin ei kannata ottaa päävastuuta sovellusten kehittämisestä. Sovelluskehitys vaatii sellaisia resursseja, joita keskikokoisella suomalaiskunnalla ei ole. Sen sijaan sovellusten käyttäjänä kaupungin kannattaa olla ennakkoluuloton. Se voi maksaa itsensä takaisin sekä laadun että taloudellisuuden muodossa.

Osallistu ja vaikuta -työryhmä päätti kokouksessaan 3.5.2022 että valtuustoaloite otetaan huomioon valtuustokauden Osallistu ja vaikuta -ohjelmassa. Työryhmä totesi, että Imatran kaupunki käyttää erilaisia digitaalisia osallistamisen tapoja joustavasti kulloisenkin tarpeen mukaan.

